

Etkin Vatandaş: Etkin vatandaş, yaşadığı toplumun bir parçası olduğunun farkındadır. Haklarını bilir ve gerektiğinde kullanır. Sadece eleştirmede, çözüm üretmeye de çalışır. Toplumsal sorunlara karşı duyarlıdır ve sorumluluk almaktan kaçmaz.

Etkin Vatandaşın Özellikleri:

- Hak ve sorumluluklarının farkındadır.
- Oy kullanır, kurallara uyar.
- Toplumsal sorunlara çözüm arar.
- Yardımlaşma ve dayanışmaya önem verir.

Örnek: Mahallesindeki çevre kirliliğine karşı imza kampanyası başlatan bir öğrenci, etkin vatandaşdır.

Pasif Vatandaş: Pasif vatandaş, toplumda olup bitenlere karşı ilgisizdir. Haklarını bilse bile kullanmaz. Sorunlar karşısında “beni ilgilendirmesin” tavrı sergiler. Toplumsal yaşama katılımı çok sınırlıdır.

Pasif Vatandaşın Özellikleri:

- Toplumsal olaylara ilgisizdir.
- Haklarını kullanmaz.
- Sorumluluk almaktan kaçınır.
- Sorunlara karşı duyarsızdır.

Örnek: Okulda yapılan öğrenci meclisi seçimlerine katılmayan bir öğrenci pasif vatandaşdır.

Kararsız Vatandaş: Kararsız vatandaş, toplumsal konulara tamamen ilgisiz değildir ancak ne yapacağı konusunda net değildir. Haklarını kullanıp kullanmama konusunda tereddüt yaşar. Genellikle başkalarının kararlarını bekler.

Özellikleri:

- Toplumsal olaylara karşı kararsızdır.
- Haklarını kullanma konusunda tereddüt eder.
- Çoğunluğun kararına göre hareket eder.

Örnek: Bir yardım kampanyasına katılıp katılmama konusunda sürekli fikir değiştiren kişi kararsız vatandaşdır.

Dijital Vatandaş

- Günümüzde teknolojik alanda yaşanan gelişmeler ve genel ağın kullanılması, vatandaşlık kavramının yanında dijital vatandaşlık kavramını da ortaya çıkarmıştır
- **Dijital vatandaşlık** topluma çevrimiçi katılma yeteneğidir.
- **Dijital vatandaşlık** dijital ortamı, yerinde, güvenilir ve güçlendirilmiş teknolojiyi sürekli gelişen kurallarına uygun olarak kullanmaktır.
- **Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte dijital ortamlar, hayatın vazgeçilmez bir parçası hâline gelmiştir.**
- Dijitalleşme sayesinde çalışma hakkı evden de gerçekleşmeye başlamış ve günümüzde evden çalışma yaygınlaşmıştır. Ayrıca dijitalleşme, **vatandaşlara sağlık alanında randevu alma, laboratuvar sonuçlarını görüntüleme, aşı takibi yapma** gibi hizmetlerden hastaneye gitmeden yararlanma imkânı sunmaktadır.

E-DEVLET

e-Devlet, vatandaşların devlet kurumlarıyla ilgili işlemlerini **internet üzerinden, hızlı ve güvenli şekilde** yapmasını sağlayan bir sistemdir. Amaç, devlet hizmetlerine kolay ulaşımı sağlamaktır.

e-Devlet Üzerinden Yapılabilen Bazı İşlemler

- Öğrenci belgesi alma
- İkametgâh (yerleşim yeri) belgesi alma
- Not ve sınav sonuçlarını görüntüleme
- SGK hizmet dökümüne bakma
- Araç ve ehliyet bilgilerini sorgulama

e-Devlet'in Faydaları

1. Zamandan tasarruf sağlar.
2. Kolay ve hızlıdır.
3. Devlet işlerinde düzen sağlar.
4. Her yerden erişim imkânı sunar.

E-NABİZ

e-Nabız, vatandaşların **sağlık bilgilerini internet üzerinden güvenli şekilde** görebildiği bir sağlık sistemidir. Sağlık Bakanlığı tarafından sunulur.

e-Nabız Üzerinden Yapılabilen İşlemler

- Muayene bilgilerini görüntüleme
- Tahlil ve tetkik sonuçlarını görme
- Reçete ve ilaç bilgilerine ulaşma
- Aşı bilgilerini inceleme
- Randevu bilgilerini kontrol etme

e-Nabız'ın Faydaları

1. Sağlık bilgilerine kolay erişim sağlar.
2. Zaman tasarrufu sağlar.
3. Sağlık takibini kolaylaştırır.
4. Güvenlidir.
5. Sağlık hizmetlerinin etkili sunulmasına katkı sağlar.

e-Nabız, teknolojinin sağlık alanında vatandaşın hayatını kolaylaştıran önemli bir uygulamadır. Bilinçli ve etkin vatandaşlar, bu tür dijital sağlık hizmetlerini doğru şekilde kullanır.

E-OKUL

e-Okul, öğrencilerin ve velilerin **okulla ilgili bilgilere internet üzerinden ulaşmasını** sağlayan bir sistemdir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kullanılır.

e-Okul Üzerinden Yapılabilen İşlemler

- Not bilgilerini görüntüleme
- Devamsızlık durumunu öğrenme
- Sınav tarihlerini ve sonuçlarını görme
- Takdir – teşekkür durumunu öğrenme
- Karne ve belge bilgilerine ulaşma

e-Okul'un Faydaları

1. Bilgiye kolay ve hızlı ulaşım sağlar.
2. Şeffaflığı artırır.
3. Öğrenci takibini kolaylaştırır.
4. Zaman tasarrufu sağlar.
5. Eğitimde dijitalleşmeye katkı sağlar.

EBA

EBA, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan, öğrenci ve öğretmenlerin **derslere dijital ortamda erişmesini sağlayan** bir eğitim platformudur.

EBA'nın Faydaları

- Eğitimde fırsat eşitliği sağlar.
- Öğrencinin kendi hızında öğrenmesine imkân tanır.
- Ders tekrarı kolaylaştırır.
- Eğitimde teknoloji kullanımını artırır.

MEBİ

MEBİ, Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü tarafından geliştirilen; **ortaokul ve lise öğrencileri ile mezunların derslerini ve sınav hazırlık süreçlerini desteklemek amacıyla oluşturulmuş ücretsiz bir bireysel öğrenme platformudur.**

MEBİ'nin Amacı

- Öğrencilerin **LGS ve YKS'ye hazırlanmasına destek olmak**
- Okul derslerini pekiştirmek
- Bireysel öğrenmeyi teşvik etmek
- Eğitimde fırsat eşitliği sağlamak

MEBİ Üzerinden Yapılabilenler

- Ders konu anlatımlarına ulaşma
- Soru ve test çözme
- Konu tekrarları yapma
- Sınavlara hazırlık çalışmaları yapma

MEBİ'nin Faydaları

1. Bireysel öğrenmeyi destekler
2. Sınavlara hazırlığı kolaylaştırır
3. Ücretsizdir ve herkese açıktır
4. Okul derslerini pekiştirir
5. Dijital eğitim becerilerini geliştirir

CİMER : CİMER, vatandaşların **devlet kurumlarıyla iletişim kurmasını sağlayan** resmî bir sistemdir. Vatandaşlar CİMER aracılığıyla **istek, şikâyet, öneri ve bilgi edinme başvurularında** bulunabilir.

CİMER Üzerinden Neler Yapılabilir?

- Kamu hizmetleriyle ilgili şikâyet bildirme
- Devlet kurumlarına öneride bulunma
- Bilgi edinme başvurusu yapma
- Talep ve görüş iletme

CİMER'in Faydaları

1. Vatandaşın sesini duyurmasını sağlar.
2. Devlet–vatandaş iletişimini güçlendirir.
3. Şeffaflığı ve hesap verebilirliği artırır.
4. Hak arama bilincini geliştirir.
5. Dijital vatandaşlığa katkı sağlar.

CİMER, vatandaşların devlete görüşlerini iletebildiği önemli bir dijital devlet hizmetidir. Bilinçli vatandaşlar, CİMER'i hak arama ve iletişim amacıyla doğru şekilde kullanır.

Hızlı bir şekilde gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri, insanların hayatlarını kolaylaştırırken beraberinde birtakım yeni ve farklı sorunları da getirmektedir. Genel ağda kişisel veriler işlenirken kişisel veri güvenliğine ve gizliliğine ilişkin çeşitli olumsuzluklar ortaya çıkabilir. Bu olumsuzlukların başın da veri gizliliğinin sağlanamaması gelir. Yetkisi olmayan kişiler, kişisel verilerimize erişebilir. Bu kişiler verilerin gizliliğini ifşa edip verileri hukuka aykırı olarak açıklayabilir ya da paylaşabilirler.

SİBER ZORBALIK

Zorbalık: Kişinin kendisinden daha güçsüz birine uyguladığı kasıtlı ve saldırganca davranışa zorbalık denir.

Siber Zorbalık: Sanal ortamda modern iletişim araçları yolu ile insanlara hakaret edilmesi, insanların aşağılanması, sosyal ortamlardan dışlanması, tehdit ya da rahatsız edilmesidir.

Siber zorbalık, **internet, sosyal medya, oyunlar veya mesajlaşma uygulamaları** üzerinden bir kişiye **bilerek ve sürekli olarak zarar verme** davranışdır.

Bu zarar; **alay etme, hakaret etme, tehdit etme, küçük düşürme, özel bilgileri izinsiz paylaşma** şeklinde olabilir.

Siber Zorbalığa Örnek Davranışlar

- Sosyal medyada bir arkadaşla dalga geçmek
- Birinin fotoğrafını izinsiz paylaşmak
- Oyunlarda sürekli hakaret etmek
- Mesajlarla korkutmak veya dışlamak

SİBER ZORBALIKTAN KORUNMA YOLLARI

1. Kişisel Bilgiler Paylaşılmalıdır

Adres, telefon, şifre gibi bilgiler gizli tutulmalıdır.

2. Tanımadığımız Kişilerle İletişim Kurulmamalıdır

Herkes görüldüğü gibi olmayabilir.

3. Zorbalığa Sessiz Kalınmamalıdır

Güvenilen bir yetişkine, öğretmene veya aileye haber verilmelidir.

4. Engelleme ve Şikâyet Etme Özellikleri Kullanılmalıdır

Zorba ile iletişim kesilmelidir.

5. Saygılı ve Dikkatli Davranılmalıdır

İnternette de gerçek hayattaki gibi kurallar vardır.

Siber Zorbalık ve Etkin Vatandaşlık

Etkin vatandaş;

- Başkalarının haklarına saygı gösterir.
- İnterneti bilinçli ve sorumlu kullanır.
- Zorbalık yapan değil, engelleyen tarafta olur.

Dijital cihazlar da gerçekleşen siber zorbalık, bireylerin dâhil olup paylaşım yapabildikleri e-posta, genel ağ siteleri, sosyal medya, çevrim içi forumlar ve oyunlar gibi birçok ortamda oluşabilmektedir.

Bir olayın siber zorbalık olarak kabul edilebilmesi için bazı ölçütlerin görülmesi gerekmektedir.

Bu ölçütler şunlardır:

- ✓ Zorbalık yapan kişinin, mağdura karşı düşmanca hisler taşıması
- ✓ Davranışının dijital araçlar vasıtasıyla gerçekleşmiş olması
- ✓ Zorbalık davranışında bulunan kişinin mağdura kıyasla teknoloji konularında daha iyi olması
- ✓ Davranışın çeşitli zaman aralıklarıyla tekrarlanır bir nitelikte olması
- ✓ Zorbalık davranışında bulunan kişinin çeşitli şekillerde kimliğini gizleyebilmesi

Siber zorbalığa maruz kaldığınızı düşünüyorsanız yapmanız gereken ilk iş, ebeveyninizden yardım almaktır. Zorbalık yapan kişiyi engelleyebilirsiniz. Siber zorbalığa maruz kaldığınız uygulamayı silebilirsiniz. Kendinizi toparlamak için bir süre çevrim dışı kalabilirsiniz

Dijital mahremiyet, kişiye ait bilgilerin internet ve dijital ortamlarda korunması anlamına gelir. Kişisel bilgilerimizin iznimiz olmadan paylaşılması dijital mahremiyetin temelidir.

Dijital mahremiyet, kişisel bilgilerimizi başkalarından korumamız ve neyi, kiminle, ne kadar paylaşacağımıza kendimizin karar vermesi demektir.

Dijital Mahremiyeti Korumak İçin Yapılması Gerekenler

1. Kişisel bilgiler paylaşılmamalıdır
2. Güçlü şifreler kullanılmalıdır
3. Gizlilik ayarları kontrol edilmelidir
4. Tanımadığımız kişilerle iletişim kurulmamalıdır
5. Fotoğraf ve videolar dikkatli paylaşılmalıdır

Sosyal medyada kişisel bilgilerimizi, fotoğraflarımızı ve belgelerimizi paylaşırken neden dikkatli olmalıyız?

- Çünkü gereğinden fazla bilgi paylaşmak bizi riskli durumlara sokabilir. Gerekli durumlarda, profil bilgilerimiz, fotoğraflarımız ve videolarımız yalnızca güvendiğimiz kişilerle paylaşılmalıdır. Eğer bu bilgiler herkese açık olursa kötü niyetli kişiler bu bilgileri kendi çıkarları için kullanabilir.
- Dijital araçları bilinçli ve güvenli bir şekilde kullanmak için tanımadığımız kişilerden gelen e-postaları açmamalıyız. Sosyal medyada ya da genel ağda karşımıza çıkan her bağlantıya tıklamamalıyız.

Teknoloji bağımlılığı

Teknoloji bağımlılığı, bireyin **telefon, tablet, bilgisayar, internet veya dijital oyunları kontrolsüz ve aşırı kullanması** durumudur. Kişi teknolojiyi kullanmadığında huzursuzluk hisseder ve günlük sorumluluklarını ihmal etmeye başlar.

Teknoloji bağımlılığı; telefon, tablet, bilgisayar, video oyunları gibi cihazların aşırı kullanımıyla ortaya çıkan bir durumdur. Bağımlılığı önlemek için ebeveynlerin ve öğretmenlerin çocuklara örnek olması çok önemlidir. Bunun için teknolojik aletleri sınırlı kullanmalı ve bu konuda bilinçli davranmalıyız.

Teknoloji Bağımlılığından Korunma Yolları

1. Teknoloji kullanım süresi sınırlandırılmalıdır
2. Sosyal ve fiziksel etkinliklere yer verilmelidir
3. Amaçlı ve bilinçli kullanım sağlanmalıdır